

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Handreiking *Samen naar School* - Initiatieven

Gespecialiseerd onderwijs binnen een reguliere school

Inhoudsopgave

Inleiding Handreiking <i>Samen naar School</i>-initiatieven	3
1. Wat is <i>Samen naar school</i> en voor welke kinderen is het bedoeld?	4
2. Wat is de gewenste situatie?	6
3. Hoe is de gewenste situatie te bereiken?	7
4. Wie verzorgt de coördinerende rol?	9
5. Randvoorwaarden op school	9
6. Een gezamenlijk initiatief	10
Stappenplan oprichten <i>Samen-naar-School</i> initiatief, in vogelvlucht	11

Handreiking Samen naar school- initiatieven

Deze handreiking is bedoeld voor iedereen die meer inclusief onderwijs wil realiseren voor kinderen die nu nog buiten het regulier onderwijs vallen¹. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om kinderen in zorginstellingen en ernstig (meervoudig) beperkte kinderen die sterk afhankelijk zijn van zorg. Zij zijn vaak echter weldegelijk in staat tot het volgen van (kleine stappen in) onderwijs. Ook zijn er leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs die dichterbij huis onderwijs kunnen en willen krijgen. Deze kinderen en de rest van onze maatschappij, zijn erbij gebaat dat ze zoveel mogelijk **samen naar school** gaan met leeftijdsgenoten. Op een **reguliere** school, met een **passende combinatie** van onderwijs en zorg².

In Nederland bestaan initiatieven die ook laten zien dat dit kan, **binnen** de huidige wet- en regelgeving. Vaak georganiseerd door een combinatie van (een groep) ouders³ met veel energie en ervaringsdeskundigheid en een onderwijsorganisatie die gelooft in inclusie. In de rest van deze tekst refereren we naar deze initiatieven als *Samen naar school*-initiatieven.

In deze handreiking zetten we de belangrijkste ontwerpen en succesfactoren van deze initiatieven op een rijtje. De handreiking is geschreven voor professionals in het onderwijs, binnen scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Maar ook voor (ambtenaren van) gemeenten, vertegenwoordigers van inkoopregio's en de zorgkantoren en zorgaanbieders. Het is van groot belang dat het onderwijs en gemeenten hierin samen optrekken. Deze handreiking schetst de belangrijke kaders **hoe** zij dat kunnen doen. De bijbehorende website www.samennaarschoolinitiatieven.nl biedt een telkens geactualiseerde gereedschapskist om hier concreet invulling aan te geven.

Aanleiding voor de handreiking *Samen naar school*-initiatieven: op weg naar inclusie!

We zijn met elkaar de weg ingeslagen naar inclusiever onderwijs. De Kamerbrief 'Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs' van november 2020 stelt "dat we het Nederlandse onderwijs in de komende vijftien jaar steeds inclusiever gaan maken." Daarnaast vertelt het nieuwe Coalitieakkoord 2021-2025 ons dat: "We (...) streven naar inclusief onderwijs waarbij kinderen met en zonder een beperking of ziekte samen naar school gaan."

Het ministerie van OCW ziet initiatieven als onderwijs-zorgarrangementen (OZA's), zorg-in-onderwijs (ZiO) en '*Samen naar school*' als manieren om inclusiever onderwijs in de praktijk vorm te geven. Zij heeft daarom de opdracht gegeven een handreiking te ontwikkelen waarmee scholen en samenwerkingsverbanden passend onderwijs, binnen de huidige wet- en regelgeving, kinderen samen naar school kunnen laten gaan.

¹ De huidige wetgeving laat het nog niet toe om met onderwijsbesteding *Samen naar school*-initiatieven in te richten binnen het reguliere **voortgezet** onderwijs (vanwege het diplomagerichte karakter). Met de '[Experimenteerregeling onderwijszorgarrangementen](#)' die in de zomer van 2022 verschenen is, wordt dit wel een mogelijkheid. Deze handreiking beperkt zich voornamelijk tot *Samen naar school* in het primair onderwijs. In het VO zijn SNS-constructies uiteraard wel mogelijk in samenwerking met een VSO.

² *Samen naar school*-initiatieven betreft één (van de vele) verschijningsvorm van een onderwijszorgarrangement (OZA). Over het volledige spectrum van OZA's zijn recent zowel een [Evaluatie van pilots](#) en [Toolbox \(BMC\)](#) als een [Gesprekskader](#) (Nederlands Jeugdinstituut) verschenen. Een overzicht van wat er actueel speelt rond OZA's is te vinden op de [website](#) van het NJI.

³ Daar waar in deze handreiking ouders staat geschreven, wordt bedoeld de ouder/ouders of de verzorger/verzorgers van het kind/de kinderen.

1. Wat is *Samen naar school* en voor welke kinderen is het bedoeld?

Een *Samen naar school*-initiatief biedt aan een (homogene of heterogene) groep kinderen met een complexe ondersteuningsbehoefte de kans om deel uit te maken van een **reguliere** onderwijs-gemeenschap. Het is een aparte groep in een reguliere school waarbij kinderen groepsoverstijgend deelnemen aan activiteiten met de reguliere klassen. Hun programma – een mix tussen onderwijs en intensieve zorg – wordt geïntegreerd met (delen van) het onderwijsprogramma van de reguliere school waar het initiatief onderdeel van uitmaakt. Uiteraard zo ver als dat bijdraagt aan hun ontwikkeling en qua organisatie (veilig) te realiseren is. Bij de meeste van deze leerlingen is sprake van een (ernstige) lichamelijke en/of verstandelijke beperking die leidt tot complexe ondersteuningsbehoeften op het snijvlak van onderwijs, jeugdhulp en zorg. Ondersteuningsbehoeften die veel vragen van een school op het gebied van aandacht, tijd en deskundigheid van personeel en faciliteiten in en om het gebouw. Het gevolg van hun specifieke onderwijsbehoeften is dat deze kinderen in de huidige situatie niet altijd (formeel) onderwijs ontvangen en niet altijd ingeschreven staan bij een school die daarvoor verantwoordelijk is. Dat leidt ertoe dat ze óf leerpotentieel laten liggen, óf dat hun onderwijs uit zorgmiddelen gefinancierd wordt. Ook komt het voor dat (een groep) ouders er zeer sterk de voorkeur aan geven dat hun kind dicht bij huis op een *reguliere* school onderwijs volgt, in plaats van op het gespecialiseerd onderwijs. Het creëren van een plek voor deze kinderen in een (reguliere) onderwijssetting levert meerdere voordelen op:

1. Kinderen met een beperking krijgen een kans hun leerpotentieel (beter) te realiseren, wat hun geloof in eigen kunnen sterkt.
2. Kinderen zonder beperking leren dat diversiteit vanzelfsprekend is. Door dagelijks om te gaan met kinderen die anders zijn dan jij wordt anders vanzelf normaal.
3. De expertise die nodig is om de onderwijs-zorgcombinatie te realiseren voor deze groep, kan ook worden ingezet ten behoeve van de reguliere leerlingen. Dit leidt intern tot een effectievere ondersteuningsstructuur en een steviger aanbod van expertise.
4. Onderwijs- en zorgbudgetten worden rechtmatig, doelmatig en wederzijds versterkend ingezet ten behoeve van ontwikkeling van kinderen.

Bovenop de wens om deze kinderen in te passen in het onderwijssysteem, hebben we de ambitie om dit onderwijs **op een reguliere school** vorm te geven. Alleen zo kunnen we op een praktische wijze starten met invulling geven aan de missie van inclusief onderwijs: kinderen mét en zónder beperking samen en thuisnabij naar school laten gaan.

De principes voor het inrichten van *Samen naar school*-initiatieven zijn niet voorbehouden aan kinderen met een complexe of meervoudige beperking. Ze zijn in principe toepasbaar voor **alle (groepen) kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte op het gebied van onderwijs en zorg**, die normaliter in aanmerking komen voor gespecialiseerd onderwijs, maar waar de ambitie leeft om deze leerlingen in een reguliere setting te begeleiden. Het gaat dan om het vormgeven van een **integrale combinatie van zorg en onderwijs**, die gepaard gaat met een zeer nauwgezette afstemming van de leer- en ontwikkelingsbehoeften van verschillende kinderen.

Verdragen en wetgeving die aansporen tot *Samen naar school*

Internationale verdragen roepen ons op en/of verplicht ons tot uiterste inspanning om alle kinderen met een beperking (of extra ondersteuningsbehoefte) de kans te geven op volwaardige wijze mee te kunnen doen in de samenleving. Belangrijke verdragen die hiervoor de basis legden zijn:

- Verdrag inzake de Rechten van het Kind (ook wel kinderrechtenverdrag genoemd) (Verenigde Naties, 1989)
- The Salamanca Statement: Framework for Action on Special Needs Education (UNESCO, 1994)
- Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Verenigde Naties, New York, 2006)
- Wet gelijke behandeling op grond van handicap en chronische ziekte (sinds 2009 ook van toepassing op het onderwijs)
- Wet Passend Onderwijs (2014) – met een wettelijke rol voor samenwerkingsverbanden voor de inrichting van 'een regionaal dekkend netwerk'

2. Wat is de gewenste situatie?

Als we *Samen naar school* optimaal kunnen organiseren: wat hebben we dan bereikt?

- **Integratie.** Een (steeds verdere) actieve integratie van de leer-, speel-, en ontwikkelpaden van leerlingen mét complexe ondersteuningsbehoeften en leerlingen zónder deze behoeften binnen dezelfde reguliere school. Dicht bij huis georganiseerd als een beschermde en expertiserijke onderwijszorgomgeving binnen het reguliere onderwijs. Gefinancierd door een combinatie van middelen uit onderwijs en zorg;
- **Inclusie.** Hiermee wordt een vorm van *organisatorische* (in een reguliere school) en *sociale* inclusie (verbinding van leer-, speel- en ontwikkelpaden) bereikt die een positief verbindend effect heeft op zowel de kinderen met een complexe ondersteuningsvraag als de kinderen in de reguliere klassen (en hun ouders).
- **Normaliseren en omarmen van diversiteit.** In plaats van verbijzonderen en isoleren. We willen alle kinderen de mogelijkheid bieden om zoveel mogelijk aan te sluiten bij het ‘normale leven’.
- **Werkbaar.** Inclusie naast tastbaar tegelijk ook werkbaar maken door de initiatieven zodanig in te richten dat zij - pedagogisch, didactisch, maar ook qua organisatie en samenwerking met externe partijen buiten de school – logisch afgestemd zijn op het reguliere programma van de school.
- **Professionals en ouders optimaal gepositioneerd.** Het sterk multidisciplinaire team dat met de inrichting van een *Samen naar school*-initiatief ontstaat zodanig laten functioneren dat alle professionals daarbinnen kunnen doen waar zij goed in zijn. Dat betekent een heldere verdeling van verantwoordelijkheden, een vertrouwen in elkaars kunnen en intenties en de wil om continu van elkaar te blijven leren. Daarnaast betekent het gelijkwaardig optrekken van professionals en ouders. Ouders worden gezien en erkend in hun kennis over, ervaring met en inzicht in hun kind. Maar bovenal geldt: de onvoorwaardelijke afspraak dat de ondersteuningsbehoefte van de kinderen leidend is in de besluitvorming.

De geschiedenis van *Samen naar School*

Samen naar School is niet nieuw. Op kleine schaal bestaan al lange tijd *Samen naar School* klassen waarin onderwijs met zorg op maat wordt geboden aan kinderen met een (ernstige meervoudige) beperking op een reguliere school. Vaak opgezet door ouders die zelf het voortouw hebben genomen, vanuit de wens hun kind niet in een gescheiden setting op te laten groeien. Geïnspireerd door enkele van deze initiatieven (bv. **Stichting MEES** in Breda en **De Klas op Wielen** in Alkmaar) startte Stichting het Gehandicapte Kind (voorheen NSGK) in 2015 het project *Samen naar School*. Doel is het ondersteunen van bestaande en nieuwe klassen, het uitbreiden van het aantal klassen en het opbouwen van een community voor nieuwe en bestaande klassen.

3. Hoe is de gewenste situatie te bereiken?

Bestaande en veronderstelde complexiteit in financiering en regelgeving leidt nu nog vaak tot situaties waarin ondersteuning nog niet leidt tot écht inclusieve oplossingen. Hoe komen we nu tot een situatie waarin dit wél het geval is? De gewenste situatie is grotendeels te bereiken door het weten te vinden en combineren van bestaande mogelijkheden in wet- en regelgeving en het slim en constructief inrichten van samenwerking. Grotendeels techniek dus, die bestaat uit verschillende onderdelen die in deze handreiking (en de website) stapsgewijs uitgelegd worden. Het allerbelangrijkste fundament van een succesvol Samen naar school-initiatief wordt echter gevormd door **mensen** en drijft op wilskracht, teamspirit, professionaliteit en bovenal het vertrouwen van alle betrokkenen in elkaar. Dat haal je niet uit een handreiking maar smeed je in de praktijk. Begin dus bij het begin en smeed coalities vóórdat je met onderstaande techniek aan de slag gaat!

A. ONDERWIJS

Om formeel deel te kunnen nemen aan het onderwijs, en aanspraak te kunnen maken op onderwijs-financiering, moet de eerste stap zijn: **kinderen inschrijven op een school**. Dit vraagt een reguliere basisschool die als onderdeel van de eigen organisatie een *Samen naar school* -initiatief wil inrichten. Op hoofdlijnen kan dat op twee manieren:

1. Scenario 1

De reguliere school geeft, in samenwerking met een initiatiefgroep van bijvoorbeeld ouders, zelf vorm en inhoud aan een Samen naar school-initiatief. Voor de kinderen die het betreft maakt het schoolbestuur met het samenwerkingsverband, gemeente(n) en zorgkantoor afspraken over de samenstelling van een **integraal onderwijs-zorgarrangement**. Uitgangspunt daarbij is dat de kinderen staan **ingeschreven op de reguliere school**. In overleg met het samenwerkingsverband wordt budget ter beschikking gesteld om het onderwijs aan deze kinderen te kunnen verzorgen. Dit bedrag kan gelijk zijn aan het bedrag dat een school voor gespecialiseerd onderwijs ontvangt bij toekenning van een TLV, maar is in de praktijk altijd afhankelijk van de daadwerkelijke (onderwijs)ondersteuningsbehoeften van de groep kinderen. De onderwijsinspectie ziet toe op het onderwijs vanuit het 'Onderzoekskader voor het toezicht op de voorschoolse educatie en het primair onderwijs'.

2. Scenario 2

Een school voor gespecialiseerd onderwijs gaat de samenwerking aan met een reguliere school door binnen de muren van de reguliere school **een nevenvestiging van de so-school op te richten**⁴. Het samenwerkingsverband geeft voor de kinderen een **Toelaatbaarheidsverklaring (tlv)** af. In overleg met de betreffende gemeente(n) en het zorgkantoor wordt, in nauwe samenwerking met de ouders, een integraal onderwijs-zorgarrangement samengesteld om de kinderen op school de juiste combinatie van onderwijs en zorg te kunnen bieden. **De kinderen staan ingeschreven** op de school voor gespecialiseerd onderwijs. De inspectie ziet toe op het onderwijs vanuit het 'Onderzoekskader voor het toezicht op het (voortgezet) speciaal onderwijs'.

B. ZORG (EN INRICHTING DAARVAN)

Naast het onderwijsdeel, moet binnen een *Samen naar school*-initiatief ook passende **jeugdhulp** en **zorg** worden georganiseerd, ingericht en gefinancierd⁵. In beide scenario's vraagt dit om betrokkenheid van een jeugdhulp- of zorgaanbieder, die door gemeente, het zorgkantoor, de zorgverzekeraar of de ouders (in het geval van een persoonsgebonden budget⁶) gecontracteerd is. Het organiseren van de zorgaanbieder kan op drie verschillende manieren⁷:

1. Het schoolbestuur werkt samen met **een bestaande gecontracteerde** jeugdhulp/zorgaanbieder;
2. In overleg met het schoolbestuur wordt door **samenwerkende ouders** een aparte rechtspersoon opgezet die zelf een **te contracteren** zorgaanbieder vormt (personeel in dienst neemt en inzet op het *Samen naar school*-initiatief). Ouders vervullen binnen deze rechtspersoon de rol van deelnemers (stichting) of lid (vereniging).

⁴ De betrokken (v)so-school moet voor het oprichten van een nevenvestiging toestemming hebben van de gemeente en van het samenwerkingsverband. Zie [hier](#) op de website van DUO.

⁵ Zie www.samennaarschoolinitiatieven.nl voor een overzicht van de geldstromen rondom jeugdhulp en zorg.

⁶ Een persoonsgebonden budget (pgb) is een bedrag waarmee iemand zelf zorg of ondersteuning inkoop. Iemand die een pgb krijgt, bepaalt zelf welke zorgverleners zorg of ondersteuning geven, waar en wanneer. Zie [hier](#) voor meer informatie.

⁷ Zie www.samennaarschoolinitiatieven.nl voor de uitwerking van elk van deze scenario's.

3. Het schoolbestuur **zet zelf een te contracteren zorgaanbieder op** en zorgt op die manier voor expertise en uitvoeringskracht in de eigen organisatie (door personeel aan te nemen). Voor al deze opties geldt dat ouders in alle gevallen verantwoordelijk zijn voor het aanvragen (en in sommige gevallen beheren) van de zorgbudgetten.

C. INTEGRAAL ARRANGEREN EN FINANCIEREN VAN ONDERWIJS, JEUGDHULP EN ZORG

- Voor *Samen naar school*-initiatieven worden onderwijs, jeugdhulp en zorg en hun bekostiging gecombineerd. De precieze afbakening van wie nu waarvoor verantwoordelijk is blijft in elke samenwerking onderwerp van gesprek. Op hoofdlijnen geldt: *het onderwijsondersteunende deel van de zorg die de groep leerlingen binnen 'Samen naar school' nodig heeft (de zorg die het kunnen volgen van onderwijs mogelijk maakt), wordt betaald uit de onderwijsbekostiging. Aanvullende begeleiding en individuele (medische) zorg en behandelingen worden betaald vanuit de Jeugdwet/Wmo en de Zvw/Wlz*⁸.
- Wettelijk is de scheidslijn niet precies vastgelegd. Deze vormt het onderwerp van het wettelijk verplicht Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) tussen samenwerkingsverbanden passend onderwijs en de gemeenten. Op dit OOGO wordt op hoofdlijnen (op bestuurlijk niveau) afgestemd over belangrijke zaken die direct raken aan *Samen naar School* zoals leerlingenvervoer, onderwijs-huisvesting (m.b.t. benodigde aanpassingen aan het schoolgebouw) en (toegang tot) de jeugdhulp. Het OOGO schetst de kaders, de individuele ondersteuningsvraag van een leerling bepaalt in de praktijk uiteindelijk wat op kind- of groepsniveau nodig is.
- Het in de **praktijk** bepalen wat onder onderwijs en jeugdhulp/zorg valt biedt relatief veel ruimte voor interpretatie. Bijvoorbeeld: valt training van planningsvaardigheden onder onderwijs (leren om je schoolwerk goed klaar te leggen) of onder jeugdhulp (leren om je eigen ontbijt te organiseren)? Met behulp van integraal arrangeren (onderwijs en gemeenten) wordt bepaald welke ondersteuning het beste past bij de beoogde groep en wie deze het beste kan bieden⁹. Daarbij zal altijd enige overlap blijven bestaan tussen onderwijs dat uit onderwijsmiddelen wordt betaald, en zorg uit zorgmiddelen. Voor verantwoording van rechtmatigheid is het met name van belang dat duidelijk is dat er bewust is nagedacht over de kostenverdeling.

⁸ Voor de Wet Langdurige Zorg (WLZ) wordt op dit moment gewerkt aan een experimenteerregeling die meer collectieve inzet van WLZ-middelen in onderwijstijd mogelijk maakt, onafhankelijk van aanwezigheid/verzuim van individuele leerlingen.

⁹ Binnen het gespecialiseerd onderwijs wordt een onderverdeling gehanteerd die in gesprekken in de praktijk kan leiden tot meer inzicht. Zie hiervoor www.samennaarschoolinitiatieven.nl.

4. Wie verzorgt de coördinerende rol?

- **Samenwerkingsverbanden passend onderwijs** zijn idealiter de aangewezen partij om een proactieve en coördinerende rol te spelen bij *Samen naar School*-initiatieven waarin het **onderwijs** de basis is en hier zorg bij georganiseerd wordt. Omdat samenwerkingsverbanden een wettelijke taak hebben voor de inrichting van een dekkend netwerk van voorzieningen voor alle kinderen in hun regio, mag deze rol van hen verwacht worden bij de begeleiding van bestaande, en de totstandkoming van nieuwe *Samen naar school*-initiatieven.
- **Gemeenten** zijn de aangewezen partij om proactieve en coördinerende rol te spelen wanneer het **de coördinatie** van inzet van verschillende partijen rond een **zorgomgeving** betreft. Het onderwijs kan een van die partijen zijn. Daarbij moet worden opgemerkt dat een gemeente in veel gevallen slechts te maken heeft met één samenwerkingsverband. Een samenwerkingsverband kan echter te maken hebben met één gemeente (denk aan SWV Rotterdam) maar ook twaalf gemeenten (SWV Groningen). Het is dan belangrijk om in de communicatie (ook tussen de gemeenten onderling) dezelfde taal en begrippen te hanteren.

5. Randvoorwaarden op school

- De belangrijkste voorwaarde voor een succesvol *Samen naar school*-initiatief is om de **ouders** van de *Samen naar school*-kinderente betrekken bij iedere fase in het proces van inrichting en uitvoering. School en ouders doen het samen, vanuit een wederzijds gevoel van vertrouwen in elkaar. Binnen de school moet, onder team en ouders, daarnaast **voldoende draagvlak** zijn voor een *Samen naar school*-initiatief.
- Voor de reguliere school (of nevenvestiging van de school voor gespecialiseerd onderwijs) is daarnaast een belangrijke randvoorwaarde dat er **voldoende gekwalificeerd personeel** is om het onderwijs en de ondersteuning ‘op maat’ te kunnen bieden die de leerlingen binnen een *Samen naar school*-initiatief nodig hebben.
- De school moet een stevige en vanzelfsprekende verbinding kennen met een sterk **lokaal (wijk)team** vanuit de gemeente, dat alle **basisfuncties** op orde heeft.
- Voor de complexere zorgondersteuning moet daarnaast een kwalitatief goede en gespecialiseerde **zorgpartner** betrokken zijn. Deze zorgt voor de beschikbaarheid en aansturing van zorgmedewerkers (zoals begeleiders en orthopedagogen), afhankelijk van de zorgbehoefte van de ingeschreven leerlingen. Ook zorgt zij voor de coördinatie van andere zorg- en hulpverleners.
- De school moet voor de ingeschreven leerlingen binnen een *Samen naar school*-initiatief over **een aparte leerlijn** beschikken¹⁰. De leerlijn per kind wordt in overleg met de ouders vastgelegd in het individuele Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP), waarin de school aangeeft op welk eindniveau de leerling naar verwachting uitkomt, welk uitstroomperspectief er is en wat de school (en ouders) gaan doen om dit te realiseren. Ook staat in het OPP welke afwijkingen er eventueel zijn van het onderwijsprogramma en de onderwijstijd¹¹. De wet biedt de mogelijkheid om af te wijken van de kerndoelen en daarvoor in de plaats vervangende doelen te formuleren (artikel 9 lid 9 WPO resp. artikel 13 lid 11 WEC). Ook wijdt de school in het OPP een apart onderdeel aan de ontwikkeling van de zorg aan de leerling.
- Het team van onderwijs- en zorgpersoneel moet gezamenlijk een cultuur realiseren waarin inclusie ook daadwerkelijk **voorgeleefd wordt**. Dat betekent dat teamleden actief (samen en met leerlingen) werken aan het bewustzijn over welke invloed taal en gedrag hebben op het gevoel ‘erbij te horen’ en aan ouders en leerlingen het goede voorbeeld geven.
- De school neemt in haar **schoolgids** haar ondersteuningsmogelijkheden op en publiceert deze duidelijk op haar website. De school beschrijft dat zij naast haar reguliere aanbod *Samen naar school* in huis heeft en beschrijft hier het inhoudelijk profiel en de omvang van het extra aanbod.
- De school is in staat de **fysieke toegankelijkheid** en maatregelen die fysieke **veiligheid** van de leerlingen garanderen (bv. in het geval van calamiteiten) aan te passen op de doelgroep van het *Samen naar school*-initiatief.

¹⁰ Hierbij kan desgewenst gebruik worden gemaakt van de leerlijnen van het **Plancius-programma** dat de CED-groep ontwikkeld heeft voor EMB-kinderen of van het IPIO-Z Integraal Pakket voor Inclusief Onderwijs en Zorg van het expertisecentrum Samen naar School ([zie hier](#))

¹¹ Leerlingen binnen een *Samen naar school*-initiatief zullen soms niet in staat zijn te voldoen aan het **wettelijk verplichte minimumaantal uren dat zij onderwijs moeten ontvangen**. De ‘**Beleidsregel inzake het instemmen met afwijking onderwijstijd**’ van de Inspectie van het Onderwijs uit 2018 geeft scholen veel ruimte om te gaan met deze verplichting zonder toestemming van de Inspectie. Uiteraard mits dit wordt onderbouwd in de individuele OPP’s van de leerlingen en wordt geregistreerd als ‘geoorloofd verzuim’.

- De begeleiding en zorg van veel van de leerlingen in een *Samen naar school*-initiatief, stopt niet in de **schoolvakanties**. De zorgaanbieder maakt afspraken met de betrokken ouders dat de begeleiding en zorg ook binnen de vakanties geregeld is. De school wordt bij dit overleg betrokken.

6. Een gezamenlijk initiatief

Hoe een *Samen naar school*-initiatief ook precies wordt ingericht, de belangrijkste voorwaarde voor het slagen ervan is dat het een *gezamenlijk initiatief* is. Een initiatief waarbij ouders en school elkaar telkens weten te vinden. Waarbij we luisteren naar kinderen zelf en hun inbreng serieus nemen. Waarbij de energie die ouders herbergen om het beste voor hun kind te willen wordt gecombineerd met de wens van een flexibele en vastberaden school om het beste te doen voor ieder kind binnen haar muren. Waarbij ieder initiatief (van school of ouders) om kinderen samen met leeftijdsgenoten te laten opgroeien serieus genomen wordt. Waarbij de kennis van ouders over hun eigen kind gecombineerd en gedeeld wordt met de gefundeerde en professionele kennis van een reguliere school op het gebied van leren en ontwikkelen. Waarbij het schoolteam elkaar steunt en helpt en de inclusieve gedachte achter *Samen naar School* gezamenlijk uitdraagt. Waarbij het schoolbestuur de school 'rugdekking' geeft als het allemaal niet direct vanzelf gaat en binnen haar eigen invloedssfeer alles doet om het initiatief te laten slagen.

Een initiatief ook waarbij het **samenwerkingsverband** passend onderwijs haar rol als coördinator en vooral als samenbrenger waarmaakt. Vanuit haar opdracht ieder kind een zo passend mogelijke plek te bieden in het onderwijs overziet zij het initiatief met een bredere blik, legt zij connecties, doet zij suggesties en is ze beschikbaar voor advies. De betrokken **gemeente(n)** sluiten hier op aan door deze zelfde rol te spelen voor de zorg die nodig is om het initiatief te laten slagen. Dat vraagt niet alleen OOGO-afspraken met het samenwerkingsverband op beleidsniveau, maar intensieve en praktische betrokkenheid bij een initiatief.

Het **stappenplan** op de volgende pagina schetst de mogelijke routes voor de inrichting van een *Samen naar school*-initiatief en de rollen die de verschillende partijen daarbij spelen.

Ingewikkeld? Misschien. Veel werk? Misschien ook. We kunnen dit alleen voor elkaar krijgen als we het samen doen. Voor nu gaat het erom dat we op weg gaan, de beweging in gang zetten. De beweging naar: '*Samen naar school!*' Omdat we dat willen. En omdat het kan. Met deze handreiking hopen we een beetje de weg te hebben gewezen. Een oude Chinese wijsheid zegt: "Een pad ontstaat door erop te lopen." Laten we dus gaan lopen. En kijken wat voor pad er ontstaat. Wij wensen alle kinderen en ouders een mooie reis. En kijk eens om je heen: zie je hoeveel mensen er met je meelopen? :-)

Stappenplan oprichten *Samen-Naar-School* initiatief in vogelvlucht

Verkenningfase

Start

Informeert en creëert commitment

Informeert de belangrijkste betrokkenen over wat je beoogt. Dit betreft uiteraard de beoogde school en (andere) ouders, maar ook het samenwerkingsverband en de gemeente die betrokken zullen zijn bij het initiatief.

Enthousiasmeer ze door het delen van goede voorbeelden uit de praktijk.
Vraag hun actieve commitment bij de voorbereidingen.

Begin met een beeld op hoofdlijnen

Elk initiatief begint met een goed idee. Misschien heb je dat idee zelf. Misschien signaleer je een voornemen bij anderen. Bepaal, samen met je belangrijkste partners, hoe jullie het *Samen naar school*-initiatief in grote lijnen voor jullie zien:

- voor welke doelgroep je een initiatief wilt starten
- waarom je dit wilt doen (wat levert het op t.o.v. de huidige situatie?)
- waar je het zou willen organiseren
- wat er nodig is om dit initiatief op te zetten.

Vorbereidingsfase

Kies een scenario voor inrichting

Kies voor één van twee scenario's:

- *Samen-Naar-School* inrichten als integraal onderwijszorg-arrangement binnen een reguliere basisschool of
- *Samen Naar School* inrichten als nevenvestiging van een school voor speciaal onderwijs op een reguliere basisschool

Breng onderwijs- behoeften en -mogelijkheden in kaart

Breng in kaart waar de leerlingen binnen de beoogde doelgroep wel of niet toe in staat zijn en waar hun ontwikkelpotentieel ligt.

Bepaal waar de overlap met het reguliere programma zit en maak concreet welke ondersteuning, jeugdhulp en zorg nodig zijn om dit waar te maken.

Bepaal hoe je de zorg organiseert

Voor het organiseren van de benodigde zorg is er een zorgaanbieder nodig, dit kan op twee manieren gerealiseerd worden:

- Optie 1: Een bestaande (zorg)aanbieder kan de benodigde zorg al organiseren.
- Optie 2: De benodigde zorg vraagt om een nieuwe zelf op te zetten zorgaanbieder.

Inrichtingsfase

Voer het bestuurlijk gesprek

Organiseer het gesprek op bestuurlijk niveau tussen gemeenten, samenwerkingsverband, zorgkantoor en mogelijke scholen (besturen).

- Zorg voor een gespreksagenda met de belangrijkste aandachtspunten op het vlak van inhoud, organisatie, personeel, financiën en (monitoring en) evaluatie.
- Zorg dat het gesprek voldoende inhoudelijk gevoed wordt door input van initiatiefnemers.

Voer het praktijkgesprek

Organiseer het praktische gesprek tussen de school, jeugdhulp- en zorgaanbieder(s) en ouders, waarin wordt verkend/afgesproken hoe het initiatief in dagelijkse praktijk gaat opereren en wat de te verwachten concrete opbrengsten zijn.

